

Відомі люди нашого міста (цикл краєзнавчих портретів)

Наше місто подарувало Україні багато талановитих, цікавих та одіозних людей, доля яких пов'язана з м. Умань. Дуже часто ми дивимось телевізор чи старий кінофільм і навіть не здогадуємося, що колись ці люди так само ходили вулицями міста, купували щось у магазинах, милувались краєвидами та архітектурою Умані, а деякі проживають поряд з нами і по цей час. Продовжуємо цикл краєзнавчих портретів.

Уманська Клеопатра, наша землячка Раїса Троянкер вражала сучасників літературним талантом і... неймовірним темпераментом

Майбутня поетеса й журналістка народилася в Умані 30 жовтня 1908 року. Дехто з її біографів стверджує, що Рая виросла в сім'ї бідного сторожа синагоги, а хтось вважає батьком дівчини заможного й впливового власника нафтосховища Лева Троянкера. Як би там не було, але вперта й емоційно розкута юнка рано усвідомила власну привабливість для чоловічої половини людства й використала це на всі сто відсотків. Чотирнадцятирічна Рая вирішила порвати з сім'єю і піти в широке життя. Дівчина закохалася в мандрівного приборкувача тигрів Леоніда Джордані — й ризикнула. Солодкі обійми коханого, постійна дорога й небезпека так захопили Раю, що вона розділила з шаленим італійцем не лише ліжко, а й циркову арену. Публіка на «ура» сприймала екстремальний номер, де юна красуня клала свою голову в пащу тигру.

1925 рік стає переломним у житті Раїси Троянкер. В уманській окружній газеті друкують перші її твори, вона вступає до Співки селянських письменників «Плуг» та виходить заміж за журналіста й прозаїка Онопрія Тургана. Наступного року молодята переїждять до тодішньої столиці Радянської України — Харкова. Уманська Клеопатра захоплюється поезією і самими поетами, стає героїнею численних любовних історій. Саме в цей час між нею та Володимиром Сосюрою спалахнув шалений роман. Подейкували навіть, що саме від нього народилася дочка Олена. За словами Юрія Смолича, Сосюра повертався зі своєї поїздки до Харкова, і Рая приїхала слідом за ним, але Сосюрина дружина вигнала її. Володине життя потекло далі в емпіреях. А Рая почала писати вірші.

Її життя згасло 29 грудня 1945 року. Раїса Троянкер пережила репресії та війну, але смертельна хвороба — рак — зупинила її політ. Уже в лікарняній палаті їй вручили медаль «За оборону Советского Заполярья». Гучна еротична слава пішла слідом за нею у небуття. Могила на старому мурманському цвинтарі не збереглася. Але залишилися жити проникливі й гарячі вірші, що увібрали часточку її полум'яної душі.

*Не такий ти, не такий сьогодні,
І цілуєш губи, мов у сні.
Це тому, що плаче гайвороння
Криком голосним.
Не такий ти, не такий, коханий,
У очах твоїх вогню нема.
Це тому, що осінь спозарання
Стала у вікна
Не співаєш «Літо колосисте,
Упади на груди молоді!»
Це тому, що в життєвому лісі
Барви одцвіли...*

*Мне очень нужно жить.
Любить тебя безмерно.
И ждать тебя.
С тобой счастливой
быть.
Мне очень нужно жить.
Самой в себя поверить.
И все твое
доверье заслужить.
Мне очень нужно жить.
Еще увидеть море,
Услышать леса
первозданный спор,
Увидеть степь,
еще взойти на горы,
Еще затеять
с ветром разговор.
Мне очень нужно жить.
Чтобы на книжной полке
Стояли книги
избранной семьей.
Чтоб сын родился.
Ты ведь хочешь Тольку,
А я бы назвала
его — Ильей.
(1941 Городская больница)*

Картина уманчанки увійшла до колекції Національного музею Тараса Шевченка

Портрет Кобзаря авторства відомої уманської художниці Одарки Дьоми-Пісної став частиною колекції Національного музею Тараса Шевченка, що знаходиться в Києві. Уманчанка намалювала картину в рамках міжнародного проекту «Колумбія-Україна-Іспанія».

11 червня в Національному музеї Тараса Шевченка відбулася презентація трьох портретів Кобзаря. Їх створили художники Карлос Гарсія Лаос (Іспанія), Едгард Аранго (Колумбія) та Одарка Дьома-Пісна (Україна). Усі три картини потрапили до колекції музею.

Художниця народилася у місті Умань Черкаської області. Є випускницею Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «українська мова, література та фольклор». Після народження доньки вже 5 років займається мистецтвом.

Художниця з Умані Одарка Дьома-Пісна стала однією із 50 кращих художниць світу в 2018 році за версією міжнародного каталогу Woman's essence. Це вже вдруге уманчанка отримала визнання на світовому рівні, пише сайт ukrainianpeople.us.

Дьома-Пісна каже, що успадкувала талант від свого дідуся. Також мала підтримку батьків.

“Майбутнім художникам потрібно створити умови ще з дитячого садка. Дітям треба дозволити творити, а не виконувати накази вихователя. Не всі батьки розуміють, що можна йти проти системи. А вони повинні дати дитині зрозуміти, що вона може бути не такою, як усі. Без підтримки батьків у мене нічого б не вийшло. У них вдома є багато моїх картин. Мама замовила шафу, а на склі попросила відтворити друком мою роботу – хату в мальвах. Батько любить полювання і розводити собак. Для нього пишу мисливську серію робіт, яку не виставляю на загал. Зображую переважно пейзажі, бо батько полює не заради здобичі. Хоче відчутти природу”.

Художниця пише картини мастехіном в стилі арт-наїв. Має близько 400 робіт. Показує їх в Україні, Іспанії, Італії, Грузії, Франції, Австрії та Великій Британії. Її картини знаходяться в приватних колекціях, музеях та лікарнях.

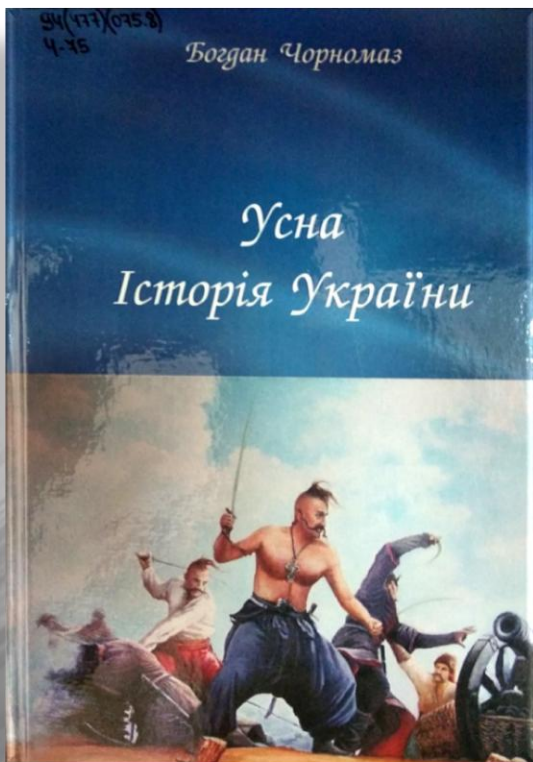

Історик, десидент, політв'язень, доцент Богдан Черномаз

Богдан Черномаз – колишній політв'язень, правозахисник, десидент. У 2005 році захистив дисертацію канд. іст. наук. За період з 2005 по 2017 рр. має понад 50 наукових публікацій. Автор монографій: «Діяльність національно-патріотичного підпілля Уманщини у 1941-1945 роках», «Опір Радянській владі на Уманщині (друга половина ХХ ст.)», «Український національний менталітет – остання барикада» та ряду інших.

Богдану Черномазу присвоєне звання почесний громадянин Умані. Враховуючи вагомий особистий внесок у розвиток міської територіальної громади, активну громадську позицію, піднесення авторитету міста на рівні держави, багаторічну плідну працю Черномазу Богдану Даниловичу, кандидату історичних наук, доценту кафедри історії України Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини таку відзнаку присвоїли не даремно.

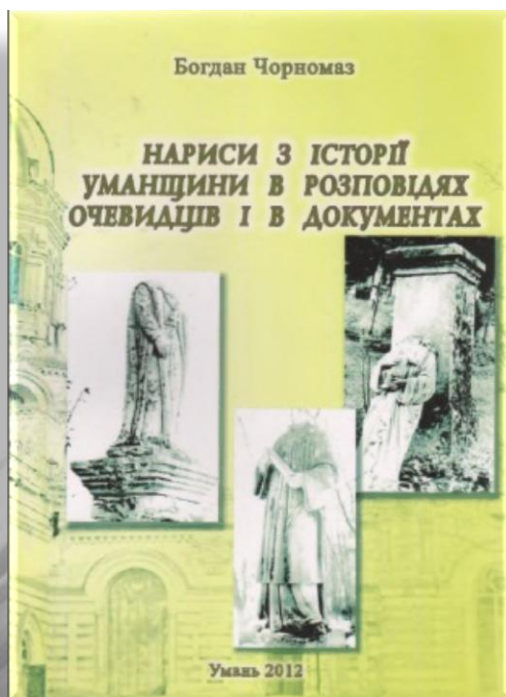

Чорномаз, Б. Д. Усна історія України [Текст] : навчальний посібник / Богдан Чорномаз ; МОНмолодьспорту України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. - Київ : Талком, 2019. - 159, [1] с. : табл. - Бібліогр.: с. 29-32 та в підрядкових прим.

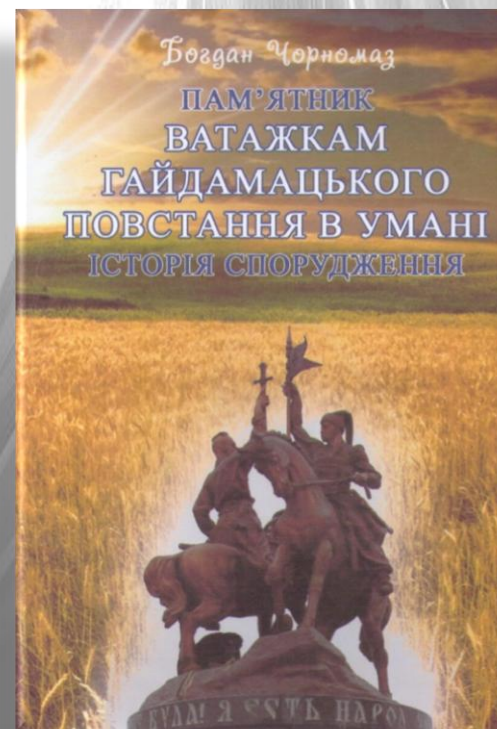
Чорномаз, Б. Д. Українське національно-патріотичне підпілля Уманщини 1941-1945 років: відомі і невідомі імена [Текст] : [довідник] / Богдан Чорномаз. - Умань ; Київ : Талком, 2018. - 168, [1] с. : фотоіл., табл. - Бібліогр.: в підряд. приміт.

Черномаз, Б. Д. Нариси з історії Уманщини в розповідях очевидців і в документах [Текст] : збірник / Богдан Данилович Черномаз. - Умань : Уманське комунальне видав.-поліграф. підприємство, 2012. - 170, [1] с. : табл. - Іменний покаж.: с. 169-170.

Черномаз, Б. Д. Пам'ятник ватажкам гайдамацького повстання в Умані: історія спорудження [Текст] / Богдан Черномаз ; [рец. В. В. Масненко, А. М. Русначенко]. - Умань : [Жовтий О. О.], 2016. - 40, [2] с. : іл. - Авт. зазначено на обкладинці книги. - Бібліогр.: в підрядкових прим.

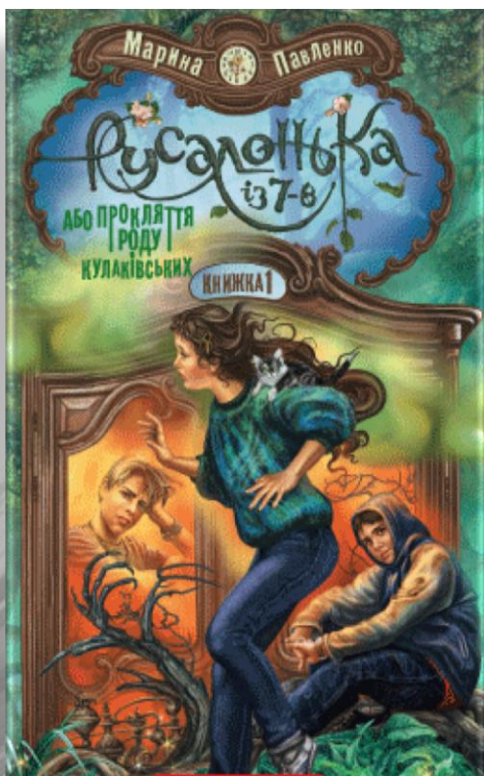
Письменниця, художниця і викладачка Марина Павленко

Марина Павленко народилася 30 березня 1973 року у селі Старичі Яворівського району Львівської області в родині вчителів. Незабаром родина переїхала на Черкащину. Саме завдяки батьку (вчителю української мови та літератури) Марина і почала писати перші твори. З відзнакою закінчила Уманський державний педінститут (нині університет) імені Павла Тичини. По закінченню вузу працює вчителькою початкових класів Уманської міської гімназії, а з 2000 року Марина Степанівна – викладач кафедри української літератури й українознавства рідного університету. Вона — кандидат педагогічних наук, доцент, автор багатьох наукових публікацій, методичних рекомендацій «У країні Лісових Дзвіночків», монографії про Павла Тичину. Викладає сучасну українську літературу на кафедрі української літератури та народознавства Уманського державного педагогічного університету.

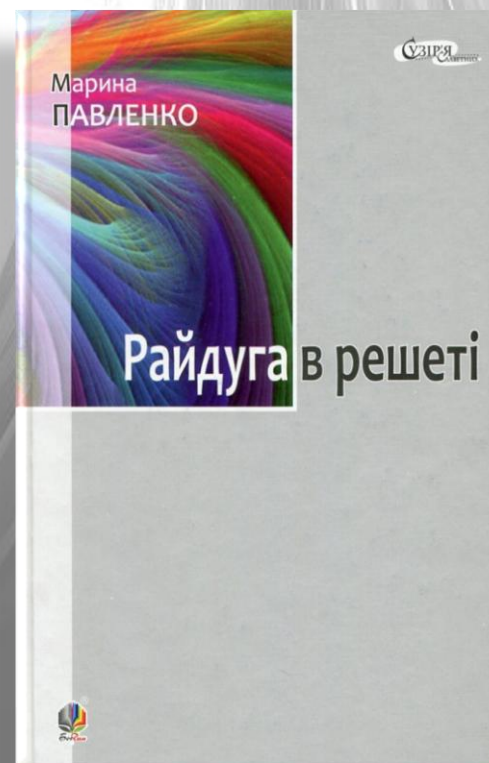

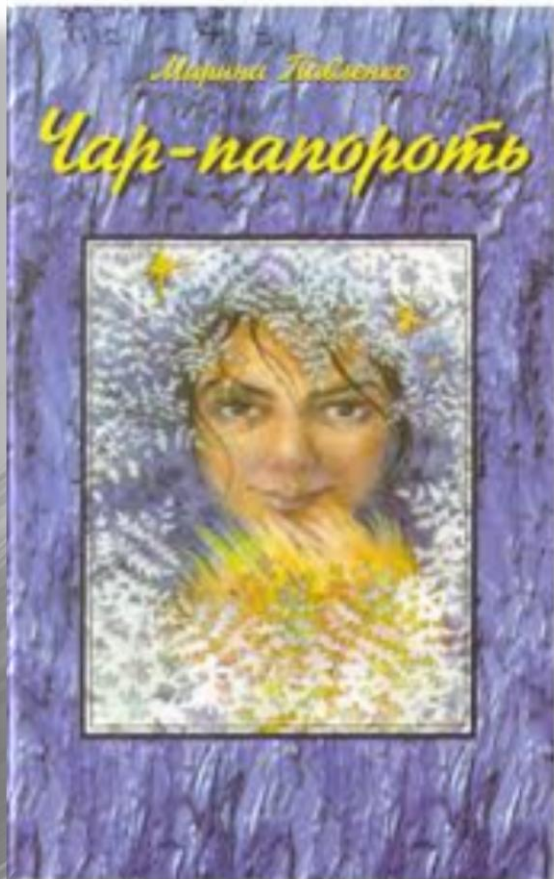
Член національної спілки письменників України. Автор збірок поезій: «Бузкові зошити» (1997), «Чар-папороть», «Душа осики», романів для підлітків «Русалонька із 7-В...», книги казок «Півтора бажання (Казки старої Ялосоветиної скрині)», повістей-казок «Домовичок з палітрою», «Домовичок повертається», повістей «Миколчині історії», «Чи шкідливо ходити покрівлями гаражів?». Як художниця, Марина Павленко проілюструвала чимало збірок (у т.ч. й власні). Як художник-ілюстратор Марина Павленка стала відома завдяки оформленню видань своїх поетичних творів: «Чар-папороть» (2002 р.), «Душа осики» (2006 р.). За монографію «Тичининська формула українського патріотизму» Марина Степанівна Павленко удостоєна літературної премії «Благовіст.

Павленко, М. С. Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських [Текст] / Марина Павленко ; малюнки Наталі Шишковської. - Вінниця : Теза : Соняшник, 2005. - 216, [4] с. : іл. - (Передплатна "Пригодницька бібліотека"). - Книга здобула нагороду "Коронація слова".

Павленко, М. С. Райдуга в решеті [Текст] : про дитинство Павла Тичини, Надії Суровцової, Василя Симоненка, Василя Стуса й Ірини Жиленко : роман у повістинах / Марина Павленко. - Тернопіль : Богдан, 2014. - 367, [1] с. : іл. - (Серія "Сузір'я славетних").

Павленко, М. С. Чар-папороть [Текст] : поезія / Марина Павленко ; [художнє оформлення авторське]. - Львів : Каменяр, 2002. - 141, [3] с. : іл., портр.

Павленко, М. С. Миколчині історії [Текст] / Марина Павленко. - Київ : Грані-Т, 2008. - 102, [2] с. : іл. - (Серія "Золотий лелека").

Чекаємо всіх у стінах нашого книжкового храму!

Відділ комплектування та наукової обробки документів